

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Redovisning

Datum
2017-01-24

Beteckning
420-656-2018

Sida 1/10

Er beteckning
423-12817-2017

Andreas Olsson
Energi- och klimatstrateg
Utvecklingsavdelningen
010 - 223 64 74

Länsstyrelsen Dalarna
dalarna@lansstyrelsen.se
kopia till
erik.sarnholm@lansstyrelsen.se,
jorgen.s.persson@lansstyrelsen.se

Redovisning av regeringsuppdrag 16, 2017

Länsstyrelsens uppdrag

Länsstyrelserna ska med ett långsiktigt perspektiv främja, samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan. Inom ramen för uppdrag 16 ska länsstyrelsen:

- med utgångspunkt i de regionala klimat- och energistrategierna och Klimatklivet samordna och i dialog med aktörer verka för effektiva klimatinvesteringar i länet och synergieffekter mellan olika åtgärder,
- verka för att öka andelen förnybar energi i länet, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom den nationella planeringsramen för vindkraft till 2020,
- arbeta för ett ökat genomslag av de nationella klimat- och energimålen inom olika sakområden såsom miljöprövning och miljötillsyn, den lokala och regionala samhällsplaneringen, regionalt utvecklings- och tillväxtarbete och infrastrukturarbete,
- samverka mellan länsstyrelserna för att gemensamt utveckla länsstyrelsernas arbete på området energi- och klimatomställning, samt
- bedöma hur insatserna har påverkat utsläppen av växthusgaser, energieffektivisering och andelen förnybar energi i länet.

Länsstyrelsen ska redovisa uppdraget, exklusive Klimatinvesteringar, till Länsstyrelsen Dalarna senast den 26 januari 2018.

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens uppdrag	2
Hur har Länsstyrelsen med ett långsiktigt perspektiv främjat, samordnat och lett det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan	4
Prestation	4
Effekt	5
Hur har Länsstyrelsen arbetat för att verka för att öka andelen förnybar energi i länet, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom den nationella planeringsramen för vindkraft till 2020	6
Prestation	6
Effekt	6
Hur har Länsstyrelsen arbetat för ett ökat genomslag av de nationella klimat- och energimålen inom olika sakområden såsom miljöprövning och miljötillsyn, den lokala och regionala samhällsplaneringen, regionalt utvecklings- och tillväxtarbete och infrastrukturarbete?	7
Prestation	7
Effekt	7
Hur har Länsstyrelsen samverkat mellan länsstyrelserna för att gemensamt utveckla länsstyrelsernas arbete på området energi- och klimatomställning	8
Prestation	8
Effekt	8
Hur har Länsstyrelsen arbetat för att bedöma insatserna man genomför i länet har påverkat utsläppen av växthusgaser, energieffektivisering och andelen förnybar energi i länet	9
Prestation	9
Effekt	9

Hur har Länsstyrelsen med ett långsiktigt perspektiv främjat, samordnat och lett det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan

PRESTATION

Klimat- och energistrategin är från 2010 med nya klimatmål och vision – Plusenergilän, som innebär att:

- Utsläppen av koldioxid är lägre än 1 ton per år och invånare senast 2050.
- Energianvändningen är högst 8 000 GWh per år senast 2050.
- Förnybar energiproduktion 9 000 GWh per år senast 2050.

Strategin omfattar både klimatpåverkan och klimatanpassning. För att förverkliga strategin startade och tillsatte Länsstyrelsen år 2011 ett Klimatråd som idag har 10 arbetsgrupper. Rådet leds av landshövdingen som består av 32 ledamöter. Från regionen deltar regiondirektör, regionråd och ledamöter i regionfullmäktige sedan 2011. Energikontor Norra Småland deltar i arbetsgrupper och avrapporterar årligen sin verksamhet till Klimatrådet. Alla länets 13 kommuner är engagerade i Klimatrådet genom sju kommunstyrelseordföranden. Klimatrådets verksamhet har vuxit under året. Till exempel har antalet deltagande organisationer, pågående åtgärder och insatser samt engagerade personer ökat. Över 110 personer och 60 organisationer deltar i Klimatrådets 10 arbetsgrupper, *ordförande*:

- Klimatrådet, *landshövdingen*
- Beredningsgruppen, *energi- och klimatstrategen*
- Kommunikationsgruppen, *Hall Media*
- Klimatveckan, *energi- och klimatstrategen*
- Ungdomsråd, *Erik Dahlbergsgymnasiet*
- Trähusbyggnad, *energi- och klimatstrategen*
- Energieffektivisering, Konsumtion och livsstil, *Vetlanda kommun*
- Transporter, planering, *Region Jönköpings län*
- Förnybar energi, Jord- och skogsbruk, *Lantbrukarnas Riksförbund*
- Anpassning till klimatförändringar, *Värnamo kommun*

Länsstyrelsen samordnar och administrerar Klimatrådets arbete genom energi- och klimatstrategen som ansvarar för budget, ekonomi, uppföljning och resultat. Vidare ansvarar energi- och klimatstrategen för att av arbetsgrupper framtagna förslag är förankrade inför ställningstagande i rådet. Länsstyrelsen ansvarar även för att satsningar och åtgärder remissas till respektive berörd organisation och sedan följs upp. Pågående större projekt som initierats, förankrats och följts upp genom Klimatrådet:

- Kraftsamling biogas II, Transportsektorn, leds av Energikontoret
- Solkraftsprojekt, Förnybar energi, leds av Länsstyrelsen
- Hela Resan, Transportsektorn, leds av Energikontoret
- Bridging the Gap, Transportsektorn, leds av Länsstyrelsen

Projekten presenteras närmare på www.klimatrådet.se.

Andra bidrag:

- Yttrande, Energi- och klimatstrategi samt klimatanpassningsplan, Eksjö kommun.
- Yttrande, "Framtidens energi" SOU 2017:2.
- Yttrande, "Flygskatt" SOU 2016:83.
- Yttrande, "Strategi och statistik för solel" ER 2016:16/20
- Handledare för arbetet Joining Forces: A Study of Multinational Corporations' Sustainability Contributions to a Cross-Sector Social Partnership Jönköpings University
- Administration, efter förfrågan, för Blekinge tekniska högskolas hållbarhetsforskning. Resultatet presenterades i rapporten Vägval 2030 - Färdplan för snabbomställning till hållbara persontransporter.

EFFEKT

- Topp tre i utbetalat belopp per invånare för det statliga solcellsstödet.
- Den årliga utbyggnadstakten för solceller var 21 procent högre i Jönköpings län jämfört med landet i genomsnitt (december).
- 30 procent av deltagarna på solkraftseminarierna har beslutat sig för att installera solceller.
- Nya länsövergripande åtgärder inom solkraft och matsvinn, framtagandet av en regional träbyggnadstrategi pågår, etableringen av Ungdomsråd och att grunden lagts för ny forskning inom klimatkommunikation i samverkan med Jönköping University. Samarbetet är unikt både nationellt och internationellt sett och har stor potential att förstärka bilden av Klimatrådet som nationell förebild för dynamisk samverkan kring hållbarhetsfrågor.
- Medialt genomslag, exempelvis direktsända vetenskapsradions internationella miljöprogram Klotet, med över 200 000 lyssnare, ett helt program från Erik Dahlbergsgymnasiet i Jönköping under Klimatveckan
- #Klimatveckan nådde ut till över 200 000 personer, en ökning med 80 000 jämfört med år 2016.
- En ny forskargrupp på Blekinge tekniska högskola har startats med fokus på snabbomställning till hållbara transportsystem och omställning av fordonsflottan med elbilar och elbussar i Småland och Blekinge.
- Klimatpriset delas ut sedan 2012, över 500 personer deltog 2017.
- +E har delats ut 17 gånger till länets 170 000 hushåll sedan 2012, två nummer under 2017.
- Klimatveckan arrangeras sedan 2014. År 2017 sammanfattas med:
  - 8 dagar, 26 programpunkter, Aktiviteter i alla länets 13 kommuner, Över 150 engagerade organisationer, Många tusen besökare och gratis och öppet för alla.
- Klimatrådet.se har under året haft 50 000 unika besökare.
- Nyhetsbrev skickas ut en gång per månad som når 2 000 personer sedan februari 2017.
- Ungdomsråd etablerades vintern 2017 inom ramen för Klimatrådet.

- Forskningsprojekt, på initiativ av Jönköping Universitet har Länsstyrelsen under 2017, genom förankring i Klimatrådet, lagt en grund för ett forskningsprojekt inom klimatkommunikation.
- Seminarier genomförs sedan hösten 2016, på uppdrag av Klimatrådet. 25 seminarier har genomförts under 2017 (exklusive Klimatveckan).
  - Cirka 1 000 deltagare, fokus på el- och laddfordon samt solkraft, lansering av #Solmatchen under Almedalsveckan.
- Klimatbudget, att det sedan år 2012 finns en gemensam årlig budget på 1,2 miljoner för Klimatsatsningar. Alla rådets organisationer bidrar ekonomiskt enligt en av rådet årlig beslutad modell.
- Arbete med att ta fram en träbyggnadsstrategi för Jönköpings län har påbörjats. Remitteras under våren 2018.
- Energilager, Länsstyrelsen samordnar sedan våren 2017, på uppdrag av Volvo Cars, Box of energy, GARO och ECRIS, ett pilotprojekt som ska resultera i ett energilager under sommaren 2018. Energilagret ska laddas med solkraft förse elbilar med el.

Klimatrådet bidrar till att driva på, samordna och stötta offentlig sektor, företag och organisationer med konkreta satsningar, underlag och förutsättningar som skapar möjligheter och fördelar för den egna organisationen och samhället.

Hur har Länsstyrelsen arbetat för att verka för att öka andelen förnybar energi i länet, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom den nationella planeringsramen för vindkraft till 2020

PRESTATION

Fler än 60 workshops med 1 000 deltagare har genomförts under året på teman så som biogas och solel, Länsstyrelsen har ansvarat för över hälften. Klimatveckan hade bland annat satsningar inom solel, +E gavs ut till 170 000 hushåll på tema solel. Länsstyrelsen har lett ett nätverk med 10 solinstallatörer. Genomfört solsafari med 61 solelsägare (500 deltagare) och stöttat JU Solar Team. Solelsdialoger har inletts med Klimatrådets 60 aktörer och projektet Kraftsamling biogas II har följts upp. Länsstyrelsen har valt att inte ta fram solkartor dels tillhandahåller andra detta dels har Länsstyrelsen gjort bedömningen att det inte är en avgörande framgångsfaktor. Länsstyrelsen har deltagit i Vindvals referensgrupp och kommer att delta i ett av forskningsprojektens referensgrupp.

EFFEKT

Länet är till 30 procent självförsörjande (4 000 GWh) på förnybar energi på årsbasis, en ökning med 5 procent. Inga nya vindkraftsparker har byggts under året, befintliga verk bidrar med 800 GWh. Tillståndsansökan har lämnats in för ett projekt i Vaggeryds kommun.

Solkraftproduktionen ökade kraftigt (5 GWh). Sett till beviljat belopp per invånare är länet topp tre inom solcellsstödet. Den årliga utbyggnadstakten för solceller var 21 procent högre i länet jämfört med landet i genomsnitt. Privatpersoner, ägare av flerbostadshus och företag har fått en ökad kunskap som en effekt av Solsafarit, +E, Klimatdagen och #Solmatchen.

Hur har Länsstyrelsen arbetat för ett ökat genomslag av de nationella klimat- och energimålen inom olika sakområden såsom miljöprövning och miljötillsyn, den lokala och regionala samhällsplaneringen, regionalt utvecklings- och tillväxtarbete och infrastrukturarbete?

PRESTATION

I arbetet med rådgivning till kommunerna om översiktsplanering har Länsstyrelsen påbörjat arbetet med att ta fram ”mål och mått” för samhällsplanering, till exempel avstånden till kollektivtrafik. Länsstyrelsen har bistått Regionen i arbetet med att stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet. Länsstyrelsen driver tillsammans med Energimyndigheten EU-projektet ”Incitament för energieffektivisering”.

Intern samordning av miljömålen, miljöledning, energi, klimat, friluftsliv sker genom en styrgrupp där länsrådet är ordförande. Miljömålsarbetet samordnas av miljömålssekreteriatet. Länsstyrelsen bildade under året en enhet för miljö, energi och klimat. Länsstyrelsen har en intern grupp för Klimatrådets administration från olika avdelningar med veckomöten. Länsstyrelsen har genom LEKS tagit del av hearingen om sektorsstrategier, kurs i processledning, Projekt – ”Nu kör vi”. Länsstyrelsen leder regionalfondsprojektet, Bridging The Gap, som bidrar till att minska utsläppen inom transportsektorn, med Klimatrådets aktörer som utgångspunkt.

EFFEKT

Den interna (StyrMEK) och externa (Klimatrådet) samordningen ger effektivare processer såsom att initiera, förankra, genomföra och följa upp nya projekt, åtgärder och seminarier. Länsstyrelsen utvärderar fortlöpande såväl rådets arbete i sin helhet som struktur, effektivitet, engagemang och resultat. Den vetenskapliga rapporten, Joining Forces, är en effekt av denna utvärdering. Interna effekter:

- Två nya biogasbilar, märkta med biogasdekaler.
- Förmånsbilar, 12 personer utnyttjade erbjudandet vid första tillfället.
- Resvaneundersökning genomförd, avseende tjänsteresor och resor till och från arbetet som grund för förbättringsarbete.
- I elbilen finns numera laddkort/taggar från flera olika laddstolpaktörer.
- Fler kollektivtrafikkort har köpts in.
- Ansökan inskickad för mer solceller genom #Solmatchen, på naturum Store mosse.

Arbetet med Klimatrådet bidrar till att öka genomslaget och spridningen inom olika sakområden genom alla satsningar samt att handläggare från miljö-, samhällsbyggnad- och

utvecklingsavdelningen deltar i grupperna. Ordförande i två av rådet fokusgrupper är regionens infrastrukturstrateger och LRF:s utvecklare för regional näringspolitik. Detta ger långsiktig samverkan och klimatfrågor får genomslag. Exempel finns i den nya regionala infrastrukturplanen och att LRF Jönköping antagit utmaningen om 50 procent förnybart bränsle år 2020, där lyfts Klimatrådets vision till 2050 fram.

Med syfte att ytterligare utveckla åtgärdsarbete, förstärka kopplingen till forskning genomfördes under hösten ett studiebesök på RISE forskningsanläggning i Borås. Nätverksmöten med tillsynspersonal från kommunerna har genomförts genom Incitament för energieffektivisering. Länsstyrelsen har deltagit vid en presidieträff för nämnsordförandena i kommunernas miljönämnder för att förankra projektet. Metodstöd har tagits fram och sju företagsbesök har genomförts för att testa metodiken.

Hur har Länsstyrelsen samverkat mellan länsstyrelserna för att gemensamt utveckla länsstyrelsernas arbete på området energi- och klimatomställning

PRESTATION

Länsstyrelsen har deltagit och bidragit i nedanstående som anordnats av LEKS:

- Länsstyrelsen har tagit fram energibalanser sedan år 2009, vissa enskilt och vissa gemensamt i Småland och Blekinge. År 2017 års rapport togs fram genom LEKS. Rapporten följer en mall som är framtagen för att underlätta jämförelser mellan länen vilket är en positiv utveckling och ett bra exempel på samverkan inom LEKS.
- I nätverk- och avstämningsmöten för remisser inom område sol och flygskatt.
- Fortsättningskurs i process- och samverkansledarutbildning.
- Erfarenhetsutbyte om integrering av klimat och miljö i regional tillväxt.
- Nätverksträffar i Stockholm som arrangerats av LEKS.

EFFEKT

- Energibalansen utgör ett viktigt underlag som ger en ökad samsyn i arbetet, både internt och externt. Den förstärkta samordningen mellan länen ger också ökad jämförbarhet i det fortsatta energi- och klimatstrategiska arbete.
- Kunskapsutbytet vid remisser har varit värdefullt och underlättat handläggningen. Utifrån diskussionerna på de mötena har Länsstyrelsen även fått en bra omvärldsbevakning.
- Det är positivt att LEKS fortsatt tar initiativ till och samordnar utbildningar. Det ger effektiva möjlighet att utbyta kunskaper som förstärker arbetet.

Hur har Länsstyrelsen arbetat för att bedöma insatserna man genomför i länet har påverkat utsläppen av växthusgaser, energieffektivisering och andelen förnybar energi i länet

PRESTATION

- Sedan flera år tas en energibalans fram, år 2017 togs den fram genom LEKS vilket är positiv.
- Två omfattande åtgärdsprogram (2015–2019) för minskad klimatpåverkan och klimatanpassning har följts upp och reviderats.
- Utvärdering av åtgärdsprogrammen, Kontrollstation 2017, har genomförts för att säkerställa att arbetet inom Klimatrådets fortskrider. Programmen är förankrade och omfattar Klimatrådet.
- Årlig förfrågan om fortsatt deltagande med uppföljande webbenkät har skickat ut till rådets 10 arbetsgrupper.
- Högskolan i Jönköping har intervjuat klimatrådsledamöter utifrån samverkan. Se rapport Joining Forces. Det är andra gången sedan 2011 som rådsledamöter intervjuas anonymt i uppföljande ändamål.
- Klimatveckan hade över 150 engagerade organisationer, 30 seminarier och tusentals deltagare där Klimatkvällen med Klimatprisutdelning hade 500 deltagare, Klimatkonferensen (800), länstäckande Solsafarit (500) med 60 arrangörer. Samtliga har följts upp genom enkäter för deltagare, talare och arrangörer.
- Klimatredovisning finns även som informationsgrafik som visar nuläge i förhållande till mål.

EFFEKT

Uppföljning visar att Länsstyrelsens arbete ger regional nytta genom att driva på, samordna och stötta offentlig sektor, företag och organisationer med konkreta satsningar, underlag och förutsättningar som skapar möjligheter och fördelar för den egna organisationen och samhället.

- Arbete har bidragit till att den förnybara energiproduktionen fortsatt att öka, samtidigt minskar inte energianvändningen och utsläppen i tillräckligt omfattning.
- En av flera utvärderingar visar att cirka 30 procent av deltagarna (1 000) på solkraftseminarierna har, tack vare nya kunskap, beslutat sig för att installera solceller.
- Kontrollstation 2017 resulterade bland annat i justerade åtgärder i program för Minskad klimatpåverkan och Anpassning till ett förändrat klimat.
- Energibalansen är fortsatt ett viktigt beslutsunderlag för prioritering av insatser regionalt och lokalt.

Andreas Olsson
Energi- och klimatstrateg

Kopia till

Länsledningen
Utvecklingsavdelningen, enheten för ekologisk hållbarhet
Diariet

